

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

BALLET

toneelspel in één bedrijf

door

Gerardjan Rijnders

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
1998
Nr.2475

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJFTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens bvba
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een formulier "aanvraag tot opvoering". Op dit formulier moet men plaats en datum(s) van opvoering invullen; het moet minstens drie weken voor de opvoering(en) naar Toneelfonds J. Janssens bvba worden gestuurd.

Enkele dagen voor de opvoeringen ontvangt u dan van hen de factuur voor te betalen auteurs- en/of vertaalrechten

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

© Gerardjan Rijnders

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Personen

ORFEUS
EURIDICE
MOEDER
WEDUWE
CHOREOGRAFE
VRIENDIN
JULIA
VADER
UITGEVER
BACTERIOLOOG
CINEAST
MASSAMOORDENAAR
RAF
VRIEND
AMOR

SCÈNE 1 **Bruiloft**

MOEDER En de rokjes lijken zo uitbundig. Wapperen en zwaaien en ik moet het nog zien. Champagne tintelt, alles lijkt een glimlach, maar je hoort de grijns. Zie ik mijn kleren over de stoel hangen, ben ik, denk ik, aan het kotsen. Hangen gewoon mijn kleren over de stoel. Drieklanken door de beuken, mooi, niet treurig, of treurig en mooi. Uitgever schatert het bordes af, stelt belang, op gemak, wenst konijntjes uit de hoed. Zo'n dag is net een bokaal vol rozen en de zon schijnt en Orfeus lacht, bruidje bloost, kinderen tuimelen als koortsbeelden over het gazon. Het duizelt me, de champagne denk ik, of de leugens. De gouden regen glimt niet echt. De grappen worden net te laat begrepen. Iets te lange stilte als de muziek ophoudt. Het eten lijkt te spugen. Een van pijn vertrokken gezicht achter een scherm. Of ben ik moe?

SCÈNE 2 **Na de bruiloft**

EURIDICE Mooi...

ORFEUS Ja...

EURIDICE Als je goed luistert...

ORFEUS Ja...

EURIDICE Dan is het bijna doodstil.

ORFEUS Nooit helemaal.

EURIDICE Alles houdt zich stil. Alles ademt alleen maar. Alles houdt z'n adem in.

ORFEUS Om ons af te luisteren?

EURIDICE Om ons niet te storen. Wat hoor jij?

ORFEUS Wat ik wil. Een blaadje dat praat in zijn slaap. Een zonnestelsel dat net wakker wordt. Een gedachte die zich uitrekt. Een rivier die het warm heeft. Kussen... op zoek naar een sloop. Een taal die onvertaalbaar is.

EURIDICE Vroeger dacht ik, dat alles wat ik niet zag, er ook niet was. Ik keek voortdurend achterom.

ORFEUS En nu heb je mij om achterom te kijken?

EURIDICE Jij kijkt niet achterom. Jij kijkt voor mij achterom.
(Hij doet het.)
Dat zeg ik toch. Jij loopt voor me, achteruit.
(Hij doet het.)
Voor me uit.
(Hij doet het.)
En kijkt naar me.
(Hij doet het.)
ORFEUS Ik zie alleen jou.
EURIDICE Maar alles is er.
ORFEUS Zolang ik er ben?
EURIDICE Zolang je voor me bent.
ORFEUS Ik kan ook voor je vooruit lopen. (Hij doet het.) En
achterom kijken. (Hij doet het.) Dan kijk ik en voor je en voor
jou achterom.
EURIDICE Ik weet niet of ik dat durf. Of dan niet weer zo'n
moment... Want later had ik dat nog, dat mijn hoofd ineens
driehonderdzesstig graden... om te verifiëren... of alles, of ik...
(stilte)
ORFEUS Hè?
(muziek)
EURIDICE (Ze rent op hem af en springt in zijn armen.) Paniek.
Alsof ik door een slang werd gebeten.
ORFEUS Welke slang?
EURIDICE Dat weet ik niet.
(Orfeus draagt Euridice af.)

SCÈNE 3 De crematie

WEDUWE It brings to my mind Wagners celebrated Liebestod that musical line straining onward and onward unappeased and unappeasable. In a lateral leap of association it also brings to my mind Mick Jagers frantic 'I can't get no satisfaction' which was so popular in the 1970's before we realised that womens' so called penis-envy was probably a projection of men's envy of our

capacity for multiple or serial orgasms.
MASSAMOORDENAAR Who said that?
WEDUWE Robin Morgan.
MASSAMOORDENAAR Who's he?
WEDUWE Hij is zij. Zij schrijft. Zij is een vrouw.
MASSAMOORDENAAR Ik hou van vrouwen.
WEDUWE Je houdt ervan dat vrouwen van jou houden bedoel je.
MASSAMOORDENAAR Ja.
WEDUWE Anders besta je misschien niet.
MASSAMOORDENAAR Zo simpel?
WEDUWE Ja.
BACTERIOLOOG Ik ben bacterioloog, ik onderzoek cholera, zo zie ik er ook uit.
VRIENDIN Sorry, maar ik vind dit net zo iets als het fotojaarboek. Ik bedoel de echt belangrijke dingen, daar bestaan toch geen foto's van, de echt belangrijke momenten, cruciale gedachten bijvoorbeeld, daar zie je toch nooit een foto van?
RAF Of een foto van God?
VRIENDIN Dat bedoel ik nou: willekeur.
WEDUWE Hij was, zei hij, bijzonder gehecht aan een bepaalde regel: 'Een legerhelm tikkelde doelloos over straat.' Weer zo'n woord, zei ik. 'Moord?'
CINEAST Ik zag laatst iemand liefdevol op een tank kloppen. Ben ik aan gewend, mij vallen altijd de verkeerde dingen op.
JULIA 't Heeft ook wel iets gezelligs, een crematie.
BACTERIOLOOG Toen hij hoorde dat Bertolt Brecht weliswaar in van die zogenaamde arbeiderspakken liep maar ze wel liet maken van zuiver zijde, heeft hij het verzameld werk ook verbrand.
UITGEVER Vind ik net zo hypokriet.
VADER Af en toe slaak ik een kreet, maar uit kiesheid voor de burens, en voor Olafje natuurlijk, maak ik daarbij geen geluid.
UITGEVER Is dat niet slecht voor het libido, of de spijsvertering?

RAF Dit hier heeft zoveel deuren, zoveel ramen, je vergeet haast dat je binnen bent.

MOEDER Alsof God het landschap als een tafellaken heeft uitgeschud.

CINEAST Ik kijk je recht in je smoel en zie de dood.

SCÈNE 4 Na de crematie

CHOREOGRAFE Hij doet me op de een of andere manier aan een lijf denken, of aan een olifant. Hij is ook zo groot, joh.

MASSAMOORDENAAR Hij?

VADER Is het kleinste mammoetje net zo groot als de grootste olifant? vroeg Olafje laatst. Ja, zeg ik. Dus jullie sterven uit en ik blijf leven?

CHOREOGRAFE Die snap ik niet.

VRIENDIN Het Chinese teken van mooi is een combinatie van de tekens vrouw en kind. Het teken van ruzie is een combinatie van de tekens dak en twee vrouwen. Het teken van jaloezie: vrouw bij deur. De tekens vrouw en slaaf zijn dezelfde.

CHOREOGRAFE Een boom heeft zoveel wijsheid, omdat hij er al zo lang staat. Hij relativeert zo. Als ik een tijdje in zo'n boom heb gezeten, dan is ie een soort vriend voor me. Hij heeft me gedragen.

MASSAMOORDENAAR Ken je dat gevoel, dat je, na ieder woord dat je zegt, je nog eenzamer voelt? Laatst het woord zak-aanzetstaaltje, dat is iets draagbaars om messen mee te slijpen.

CHOREOGRAFE Al die gesexualiseerde messen overal, eh... mensen.

MASSAMOORDENAAR Laatst werd ik ineens gek, kon ik me een telefoonnummer niet meer herinneren. Ik draai het altijd automatisch.

CHOREOGRAFE Volgens mij ben jij er ook weer één die nooit huilt maar drinkt.

MASSAMOORDENAAR Hoe bedoel je: gesexualiseerd?

CHOREOGRAFE De stilte na het einde van de zin. Leuke man.

WEDUWE Hij kijkt je nooit aan.
CHOREOGRAFE Hij ontziet je.
WEDUWE Hij ontkent je.
CHOREOGRAFE Hij gunt je je onzekerheid.
WEDUWE Hij kijkt je nooit aan.
CHOREOGRAFE Bange man.
WEDUWE Man.
VRIENDIN Een doodbloedende hond die z'n eigen bloed op drinkt, omdat dat tenminste nog warm is.
WEDUWE Zo'n dag dat ik me absoluut niet kan concentreren. Lees ik: wijdlopijge monologen, staat er wanhopige mongolen.
UITGEVER Ik weet als toponderneimer maar al te goed dat je feiten scheidt door ze te suggereren. Wat is studie? Kijk, je kunt een stelling onderbouwen met een aantal duidelijke maar simpele argumenten en voor de rest met een overtuiging die ten dele berust op ervaring. Het enige wat ik kan doen is proberen het probleem te verduidelijken: is het oplosbaar of niet, om wat voor soort probleem gaat het eigenlijk. Je moet niet bang zijn dat er iets fout gaat. Dat gebeurt toch wel. Je moet onderkennen wat er precies fout gaat en hoe. Ach, het klinkt een beetje snuiterig en ik ben zelf heus niet zo'n nat type, maar mijn filosofie is: als er toch kermis komt in je leven, maak er dan maar een boeiende kermis van.
RAF Die wethouder gaat helemaal te gek op Haagse regels.
VRIEND Het beroerde bij dit alles is dat dit blok niet een uitzonderingspositie behoort in te nemen.
RAF Een casco-idee, en dat bestaat uit: je zet vier muren neer, en hier staan ze al en als je wilt dan hang je er een peertje in.
VRIEND Er moeten zo snel mogelijk een aantal deelplannen gemaakt worden.
RAF Hij moet natuurlijk wel zijn huiswerk maken die wethouder.
BACTERIOLOOG Hij handelde in adoptie kinderen.
MOEDER Ach god.
BACTERIOLOOG Het verdiende goed maar die ene raakte

hij niet kwijt die hield hij zelf dus maar.

MOEDER Ach god.

BACTERIOLOOG De meeste van die kinderen belanden in snuff-films waarin die kinderen eerst geneukt en dan - echt - vermoord...

MOEDER Ach god.

BACTERIOLOOG Dat ene kind bleek toen verschrikkelijk verwaarloosd.

MOEDER Die mensen in die supermarkten kan ik me ook zo aan ergeren. Laten die winkelwagentjes maar her- en derwaarts staan. Vind je door de hele stad terug.

VADER Wat valt er nou te lachen zei Olafje: Homo betekent gewoon mens, dat is een ander woord voor mens, en viel dat ie is gevallen, nou ik ben ook wel eens gevallen.

UITGEVER Wat ik nog zeggen wou, het is het verhaal van de wederopbouw en om de afbraak tegen te gaan gaat het dan ook om het feit dat als we het over een multi-rationele eh... raciale samenleving hebben dat we hem als kans definiëren.

MOEDER Maar dan zit ik in zo'n Frans kamertje met zo'n laf bloemetjesbehang van die lelietjes op sokken en waarom krijg ik dan dat soort associaties? Is dat discriminerend?

UITGEVER Waar?

MOEDER Een neger aan de Loire bijvoorbeeld.

CHOREOGRAFE Ik heb runen als uitgangspunt genomen. Runen zijn stenen in Zweden met beelden van goden of voeten, tienduizend jaar oud. Ik probeer die beelden in beweging te krijgen en ze ook naar een andere tijd te verplaatsen.

VADER Dat ze allemaal een stukje kruispunt... dat ze dakloos worden?

CHOREOGRAFE Dat ik de ruimte krijg om zowel de positieve als de negatieve... want die schokschouderen wel degelijk of zo... het element dat ik soms denk: mijn hart wordt zo groot, straks springt het eruit.

VADER Olafje nam alle kadootjes die hij ooit van haar had gekregen mee naar oma's crematie: een autootje, een speldje,

een muis... Hij vond het heel erg dat er niet echt vuur was.

VRIEND Heel gevoelig, echt iets voor jou.

VADER Hoe bedoel je, echt iets voor mij?

VRIEND Godverdomme, als ik dat niet meer kan zeggen.

JULIA Het leuke van een gesprek tussen echte mannen, je weet wel, van die echte, hele echte... nou ja, dat je er toch langzaam achterkomt dat ze wel degelijk ook emoties uitwisselen, echte gevoelens. Heel voorzichtig natuurlijk.

UITGEVER Dat ze ook een hart hebben al klopt het tussen hun benen.

JULIA Lul!

MOEDER Zo'n plaats waar je je zo op kunt verheugen, alleen al door de naam, en dan is er helemaal niets, een kruispunt met een meubelzaak. Puy l'Evèque bijvoorbeeld, had ik me zo op verheugd.

JULIA Ik hoorde vannacht ineens een man in doodsnood.

VRIEND Droomde ik?

JULIA Dat weet ik niet.

MASSAMOORDENAAR Ja, zo'n kamer die er nu eenmaal moet zijn. Zo'n kamer dat je denkt misschien is ie niet eens echt ongelukkig. Zie ik overal geslachtsdelen. In de televisie, op alle schilderijen, op de luxaflex, de kalenders, in de theekopjes, ieder sleutelgat, een schemerlamp, de telefoon alles kut-lul-kut-lul. Ik heb het nog als ik jou aankijk. Ik zou je in stukken kunnen snijden. En al dat bloed over mijn lichaam smeren.

JULIA Stop.

MASSAMOORDENAAR Alsof ik me vol smeer met mijn eigen zaad zonder dat het nee zegt eindelijk eens een keer niet...

JULIA Hou op!

MASSAMOORDENAAR Hou op zegt.

VRIENDIN Mijn oma kreeg een hartaanval uit angst voor het Chinese eten. Dat had ze nog nooit gedaan. Zeg je dat zo? Dat kende ze niet. Ze praat nog maar heel weinig, want ze heeft een hersenverlamming gehad.

JULIA Zeg je dat zo?

MASSAMOORDENAAR Heb je wel eens een tv-programma gezien waarin de schrijfster van een script de aktrice ontmoet die haar gaat spelen? Voordat de schrijfster kan antwoorden heeft de aktrice het antwoord al gespeeld.

VRIENDIN Ik haat aktrices.

JULIA Ik haat billen. Die hangen daar maar, die zitten daar maar en iedereen accepteert dat maar. Die treurnis.

VRIENDIN Dat heb je met monologen, eh mongolen, maar daar kun je toch ook van houden? Zo'n kwijlende mond, zo'n natte scheid, dat ontroert toch?

JULIA Sta ik voor een etalage van een meubelzaak. Denk ik: daar is over nagedacht, die stoelen. Zitcomfort! Billen! Broeken, precies hetzelfde. Zonde! Ik kan soms hevig verlangen naar een wereld zonder billen.

MASSAMOORDENAAR Ik heb een mes.

JULIA Klootzak!

VRIENDIN Mijn broer had twee hamsters, die beten elkaar de neus af, echt, dat bloedde. Ik huilend met zo'n beest onder de kraan. Had ie een bloedneus.

JULIA Je broer?

VRIENDIN Ja. En een hond. Die had borstkanker. Heel zielig. Die kreeg ik...

MASSAMOORDENAAR Doe kanker?

VRIENDIN Ja, toen de cavia dood ging en ik erg vaal verdriet had.

JULIA Vaal?

VRIENDIN Ja.

MASSAMOORDENAAR Wij hadden ook een cavia. Rakkertje. Rakkertje was heel bang. Zat altijd in zijn hoekje. Kreeg mijn zus schoon genoeg van, heeft ze hem op zolder neergezet. Daar is ie gestorven. Heel gelukkig.

JULIA Hoe weet je dat?

MASSAMOORDENAAR Was ik bij.

VRIENDIN Dat ie gelukkig was?

BACTERIOLOOG Sommige Papoea-stammen werden zo depressief van missie en zending, dat ze niet meer konden neuken. Ze zijn uitgestorven.

CINEAST Het lijkt me zo mooi een film te maken over een heel beroemd historisch iemand. Zonder tekst, heel weinig tekst. Je hoort alleen wat zo iemand natuurlijk heeft gezegd, niet wat hij misschien zou kunnen hebben gezegd, al staat vast dat ie 'Eureka' of 'We are not amused' of 'Vader, vergeef het hun, want ze weten enzovoorts'. Alleen maar teksten als: leuk, mooi weer, pas op, klootzak, en je ziet die mensen ook alleen maar in een winkel, of aan het ontbijt, in de dierentuin. Een film zonder een leugen. Over Jeanne d'Arc bijvoorbeeld. Alleen aan het eind die brandstapel, en dan weet je het.

BACTERIOLOOG Ik zou zo graag eens opnames meemaken van die achtervolgingsscènes, met auto's of raceboten. Al die wrakken.

WEDUWE Je hebt toch spiegels.

VRIENDIN Wat willen ze dan? Dat ik vreselijk verliefd ben en dus wanhopig en door het lint? Vreselijk ziek en stervende en tenslotte gelouterd? Ik kom alleen maar even langs!

WEDUWE Ik weet niet wat ze doet in dat huisje. Ze speelt soms de piano, hoor ik.

CINEAST Dat ze dat verlangen naar een wereldoorlog niet begreep. 'Jij bent er toch'. En dat dat neuken ook maar gestotter was en dat hij bijna hoorbaar verrotte. 'Jij bent een mislukt schilderij'. Nog moest ze niet lachen.

BACTERIOLOOG Hij zei iets over een verdwaalde vlieg tussen twee tepeltjes.

CINEAST En zij over een paraplu die op de overloop stond te schimmelen.

BACTERIOLOOG Ik hou van je.

CINEAST Je bent bang.

VADER Toen lachte hij alweer en begon over Egon van Fuerstenberg, in New York zijn toompje was geknapt van Egon zijn lul een plas bloed vlekken zo groot als China en lachen, het